

Pääkohtia Ruotsin julkisen palvelun yleisradioyhtiöiden toimilupia 2026-2033 valmistelevalle parlamentaariseen komiteaan mietinnöstä

[SOU 2024:34](#) 13.5.2024: Ansvar och oberoende - public service i oroliga tider

Komiteamietinnön ja tulevan lausuntokierroksen pohjalta kulttuuriministeriö valmistelee julkisen mediapalvelun laki- ja toimilupaehtotukset valtiopäivien käsiteltäväksi vuonna 2025. Tässä suomalaisen yleisradiosääntelyn näkökulmasta valikoituja pääkohtia komiteamietinnöstä:

1. Puolueet yksimielisiä yleisradioyhtiöiden laajasta ja joustavasta tehtävänannosta

Komiteassa olivat edustettuina Ruotsin valtiopäivien kaikki puolueet. Puolueet olivat yksimielisiä julkisen palvelun yleisradioyhtiöiden (SVT, SR, UR) nykyisen kaltaisen laajan ja joustavan tehtävänannon jatkamisesta. Komiteamietintö on valtaosalta yksimielinen. Oppositiopuolueet esittivät eriävän mielipiteensä eräistä keskisuurista ja pienistä kysymyksistä.

2. Komitea korostaa yleisradioyhtiöiden tärkeyttä osana kokonaismaanpuolustusta

Mietintö korostaa yleisradioyhtiöiden tärkeyttä osana kokonaismaanpuolustusta. Yleisön luottamus yleisradioyhtiöiden uutisjournalismiin on tärkeä osa puolustustahdon ylläpitämistä ja disinformaation torjumista. Kriisivarautuminen edellyttää myös riittävää teknologista varautumista.

3. Kaikki puolueet haluavat pitää yllä yleisradioyhtiöiden rahoitusta vuosittaisilla indeksityyppisillä korotuksilla

Hallituspuolueista koostuva komitean enemmistö haluaa korottaa rahoitusta seuraavasti: v. 2026 +3 %, v. 2027-2030 joka vuosi +2 % ja v. 2031-2033 joka vuosi +1 %.

Oppositiopuolueet haluavat korottaa rahoitusta enemmän kuin hallituspuolueet: Kriisivarautumiseen toimilupakauden aluksi 350 MSEK (noin 30 milj. euroa), jonka lisäksi korotukset v. 2026 +3 %, v. 2027-2030 joka vuosi +2,6 % ja v. 2031-2033 joka vuosi +2,3 %.

4. Komitea ei rajoita tekstimuotoista julkaisemista vaan korostaa liikkuvan kuvan ja äänen pääsääntöisyyttä

Komitea ehdottaa yksimielisesti nykyisen tekstimuotoista julkaisemista koskevan sääntelyn jatkamista:

- julkisen mediapalvelun painopisteen on oltava liikkuvassa kuvassa ja äänessä.
- tekstimuotoinen uutisjournalismi on kuvaa ja ääntä täydentävää.

Tekstimuotoisuuden laajuus ja käyttötavat jäävät yleisradioyhtiöiden harkintaan, sillä komitea hylkää selväsanaisesti

- tutkimansa suomalaisen tekstimuotoisuuden sääntelytavan yleisradioyhtiöiden toimintavapautta liiallisesti rajoittavana sekä toisaalta
- Ruotsin kaupallisen median etujärjestön Tidsningsutgivarna ehdottaman tekstiartikkelien 90 sanan pituusrajoituksen.

Komitea ehdottaa toimilupaan väljiä rajoittavia määräyksiä, kuten mm.

- pitkien tekstiartikkelien julkaisemisessa on oltava pidättyväinen,

- yleisradioyhtiöt veloitetaan ottamaan uutistoiminnassaan huomioon kaupallisen uutismedian menestymisedellytykset ja käymään vuoropuhelua kaupallisen uutismedia kanssa ja
- valvontaviranomaisen tulee analysoida julkisen mediapalvelun markkinavaikutuksia erityisesti uutisjournalismiin ja yhteiskunnalliseen journalismiin.

5. Yleisradioyhtiöiden riippumattomuuden turvaaminen

Komitea ehdottaa, että julkisrahoitteisesta mediapalvelusta säädetään uusi laki, joka korostaa yleisradiotoiminnan riippumattomuutta maan hallituksesta sekä taloudellisista, poliittisista ym. valtapiireistä. Komitea toteaa, että tarkat julkisen palvelun sisältöä ohjaavat toimilupamääräykset vaarantaisivat julkisen palvelun riippumattomuuden. Lakiehdotus täyttää EU:n medianvapaussäädöksen jäsenvaltioille asettaman veloitteen turvata yleisradiotoiminnan riippumattomuus.

6. Ulkoinen selvitys tuottavuudesta ja tehokkuudesta

Komitea ehdottaa että seuraavan toimikauden ajan yhtiöihin toteutetaan ulkoisen konsultin toimesta selvitys tuottavuudesta ja tehokkuudesta.